

Eurydice

Better knowledge for better education policies

Νεότερος =Καλύτερος στην Εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας;

“Η κατάκτηση της μάθησης επιτυγχάνεται μέσω της γνώσης των γλωσσών¹” -Ρότζερ Μπέικον

Η ηλικία στην οποία τα παιδιά στην Ευρώπη μαθαίνουν μια ξένη γλώσσα γίνεται μικρότερη. Το 2002, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Βαρκελώνης ζήτησε περαιτέρω δράση «διδάσκοντας τουλάχιστον δύο ξένες γλώσσες από πολύ μικρή ηλικία» για τη βελτίωση της γνώσης των βασικών δεξιοτήτων στην εκπαίδευση. Η έκδοση του 2023 του Δικτύου ΕΥΡΥΔΙΚΗ «Βασικά Δεδομένα για τη Διδασκαλία Γλωσσών στο Σχολείο στην Ευρώπη», διαπίστωσε ότι από το 2002, περίπου τα δύο τρίτα των εκπαιδευτικών συστημάτων για τα οποία υπάρχουν δεδομένα έχουν μειώσει την ηλικία στην οποία τα παιδιά αρχίζουν να μαθαίνουν μια ξένη γλώσσα. Τώρα, σύμφωνα με την υπό αναφορά έκδοση, η εκμάθηση τουλάχιστον μιας ξένης γλώσσας είναι υποχρεωτική πριν από την ηλικία των οκτώ ετών στα περισσότερα εκπαιδευτικά συστήματα και ακόμη και πριν από την ηλικία των έξι ετών σε έξι εκπαιδευτικά συστήματα.

¹ Μεσαιωνικός Άγγλος φιλόσοφος και Φραγκισκανός μοναχός που έδωσε μεγάλη έμφαση στη μελέτη της φύσης μέσω του εμπειρισμού

Μια κοινή πεποίθηση είναι ότι όταν πρόκειται για εκμάθηση ξένων γλωσσών, οι μακρότεροι μαθητές είναι και καλύτεροι. Αληθεύει όμως αυτό στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής σχολικής εκπαίδευσης;

Ενώ τα μικρά παιδιά έχουν ορισμένα γνωστικά πλεονεκτήματα που συνδέονται με την ηλικία τους, όπως η μεγαλύτερη πλαστικότητα του εγκεφάλου τους, υπάρχουν και άλλοι παράγοντες που διευκολύνουν επίσης την κατάκτηση μιας ξένης γλώσσας. Αυτό συμβαίνει επειδή τα μικρότερα παιδιά μαθαίνουν με έναν εντελώς διαφορετικό τρόπο από τα μεγαλύτερα παιδιά. Μαθαίνουν σιωπηρά, μέσω της αλληλεπίδρασης, των τραγουδιών και του παιχνιδιού, ακούγοντας και μιμούμενοι ήχους όπως στη μητρική τους γλώσσα. Τα μικρά παιδιά έχουν επίσης λιγότερες αναστολές και είναι πιο πιθανό να ρισκάρουν χωρίς να ανησυχούν ότι θα διορθωθούν. Ως εκ τούτου, οδηγούνται από την επιθυμία να επικοινωνήσουν και να αλληλοεπιδράσουν με τους ανθρώπους γύρω τους.

Η εκμάθηση γλωσσών σε νεαρή ηλικία δεν αποφέρει μόνο γλωσσικά οφέλη. Μπορεί επίσης να ενισχύσει τις βασικές γνωστικές δεξιότητες, συμπεριλαμβανομένης της λογικής, της επίλυσης προβλημάτων και της μνήμης, μαζί με τη βελτίωση των επικοινωνιακών και διαπολιτισμικών δεξιοτήτων. Είναι σημαντικό ότι τα τραγούδια και το παιχνίδι που αποτελούν μέρος της πρώιμης εκμάθησης γλωσσών κάνουν τα μαθήματα διασκεδαστικά, καλλιεργώντας δυνητικά ένα μακροχρόνιο ενδιαφέρον για τις ξένες γλώσσες και παρακινώντας τα παιδιά να συνεχίσουν να μαθαίνουν καθώς μεγαλώνουν.

Ωστόσο, τα μεγαλύτερα παιδιά έχουν τα δικά τους γνωστικά πλεονεκτήματα. Έχουν μεγαλύτερη γλωσσική εμπειρία και μεταγλωσσικές δεξιότητες που δεν κατέχουν τα μικρά παιδιά. Αυτό σημαίνει ότι μαθαίνουν πιο αποτελεσματικά το λεξιλόγιο και τις πτυχές της γλωσσικής δομής.

Στο πλαίσιο μιας τάξης, με ρητή διδασκαλία στους κανόνες μιας γλώσσας, το να είσαι μεγαλύτερος σε ηλικία θα μπορούσε επομένως να είναι καλύτερο. Γλωσσολογική έρευνα έχει δείξει ότι τα μεγαλύτερα παιδιά από την ηλικία των 11 ετών μπορούν να ξεπεράσουν τα μικρότερα παιδιά από την ηλικία των οκτώ ετών, όταν δίνονται οδηγίες σε μια νέα ξένη γλώσσα για το ίδιο χρονικό διάστημα. Αν και τα μικρά παιδιά τελικά προλαβαίνουν τα μεγαλύτερα και φτάνουν σε ένα ακόμη υψηλότερο επίπεδο ικανότητας, αυτό υποδηλώνει ότι η μεγαλύτερη γνωστική ωριμότητα των μεγαλύτερων παιδιών τα βοηθά να κάνουν χρήση της περιορισμένης εισροής και της ρητής διδασκαλίας.

Καθώς τα μικρότερα παιδιά μαθαίνουν με πιο άρρητα μέσα, απαιτείται πολύ μεγαλύτερη ποιότητα έκθεσης στο αντικείμενο. Στην πραγματικότητα, τα παιδιά που παρατηρείται ότι μαθαίνουν μια νέα γλώσσα σε σύντομο χρονικό διάστημα είναι συνήθως εκείνα που έχουν λόγο να το κάνουν, όπως οι οικογένειες που μεταναστεύουν σε μια νέα χώρα. Με τον περιορισμένο αριθμό ωρών που αφιερώνονται στη διδασκαλία ξένων γλωσσών, από μόνο του το σχολικό πλαίσιο δεν

είναι δυνατό να επιτύχει. Ως εκ τούτου, μπορεί να μην είναι απλή η εφαρμογή μιας τέτοιας πολιτικής στα ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά συστήματα.

Καταρχάς θέτει υπό αμφισβήτηση τις ικανότητες των εκπαιδευτικών στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Εάν καταστεί υποχρεωτικό για τα παιδιά να μάθουν μια γλώσσα σε μικρότερη ηλικία, και επομένως σε μικρότερη τάξη στο σχολείο, πρέπει να υπάρχουν αρκετοί καταρτισμένοι καθηγητές ξένων γλωσσών για αυτές τις επιπλέον ώρες. Αυτό είναι ιδιαίτερα δύσκολο όταν πολλές χώρες αντιμετωπίζουν ήδη έλλειψη δασκάλων.

Σε χώρες όπου οι γενικοί δάσκαλοι, δηλαδή αυτοί που έχουν τα προσόντα να διδάξουν όλα (ή σχεδόν όλα τα μαθήματα), αναμένεται επίσης να διδάξουν γλώσσες, η πρόκληση μπορεί να είναι να αποκτήσουν υψηλό επίπεδο ικανότητας σε μια ξένη γλώσσα. Δεν μπορεί να διασφαλιστεί υψηλή ποιότητα εάν ο δάσκαλος δεν είναι δεινός ομιλητής της γλώσσας ή δεν διαθέτει τις δεξιότητες διδασκαλίας για να διδάξει ξένες γλώσσες.

Η συνέχεια της γλώσσας που διδάσκεται είναι επίσης σημαντική. Πολλά παιδιά μπορεί να αντιμετωπίσουν διαταραχές στην εκμάθηση ξένων γλωσσών καθώς μεγαλώνουν και μεταβαίνοντας μεταξύ των επιπέδων εκπαίδευσης. Αυτό μπορεί κυρίως να είναι αποτέλεσμα της δομής των εθνικών εκπαιδευτικών συστημάτων, τα οποία διαφέρουν πολύ στην Ευρώπη για την υποχρεωτική γενική εκπαίδευση πλήρους απασχόλησης. Σε συστήματα που ακολουθούν μια ενιαία δομή, όπως στη Δανία, δεν υπάρχει μετάβαση μεταξύ πρωτοβάθμιας και κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Αυτό σημαίνει ότι οι Δανοί φοιτητές, οι οποίοι υποχρεούνται να μάθουν αγγλικά ως ξένη γλώσσα, μπορούν να μελετούν τη γλώσσα συνεχώς χωρίς καμία διακοπή. Αντίθετα, άλλα εκπαιδευτικά συστήματα, όπως στη Γαλλία, έχουν αρκετές μεταβάσεις μεταξύ των επιπέδων εκπαίδευσης. Οι Γάλλοι μαθητές, που έχουν δυνατότητα επιλογής στη γλώσσα, φοιτούν σε δύο ξεχωριστά σχολεία για την πρωτοβάθμια και κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Αυτή η ασυνέχεια θα μπορούσε να αποτελέσει πρόβλημα εάν οι μαθητές αλλάζουν επίπεδο ή εάν απαιτείται να ξεκινήσουν μια νέα γλώσσα από την αρχή.

Καταληκτικά, η μάθηση από πολύ μικρή ηλικία έχει καθοριστικό ρόλο στην ξενόγλωσση εκπαίδευση, αλλά υπάρχουν ακόμα προϋποθέσεις επιτυχίας που πρέπει να ληφθούν υπόψη. Ενόψει αυτού, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υποστηρίζει μια πιο ολοκληρωμένη προσέγγιση στη διδασκαλία και την εκμάθηση γλωσσών, η οποία περιλαμβάνει κυρίως τη συνέχεια στη γλωσσική εκπαίδευση και την υποστήριξη των εκπαιδευτικών στην κινητικότητα και την κατάρτισή τους.